

Beslutsunderlag

Styrelsen 230615

Telefon: [031 64 74 00](tel:031647400)

Handläggare: Karin van der Salm

Mejladress: karin.van.der.salm@gryaab.se

Samlad riskbild juni 2023

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

Gryaabs samlade riskbild juni 2023, enligt bilaga 1, fastställs.

Sammanfattning

Styrelsen ska enligt Göteborgs Stads Riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll säkerställa att riskhantering sker kontinuerligt inom väsentliga verksamhetsområden, processer och projekt samt alltid vid större förändringar i verksamheten. I samband med framtagandet av budget ska riskhanteringen för olika riskområden sammanställas till en samlad riskbild för bolagsstyrelsens verksamhetsområde. Den samlade riskbilden ska beskriva åtgärder som redan har införts för att minska risker och nya åtgärder som behöver vidtas.

Gryaab sammanställer en samlad riskbild två gånger per år. Den första sammanställs inför arbetet med styrelsens inriktningsdokument och fastställs av styrelsen i juni samma år. Den andra sammanställs i samband med framtagandet av budget och fastställs på samma möte som budgeten fastställs.

Gryaabs riskhanteringsmodell innehåller numera riskanalyser från åtta riskområden. Den samlade riskbilden utgör en sammanfattning av de risker från dessa åtta riskområden som bedömts som röda (icke tolerabla) eller som av annan anledning bör synliggöras och hanteras. Gryaab ser röda risker inom följande sju huvudrubriker:

1. Säkerställa att Gryaab kan avleda och samla in avloppsvattnet

2. Säkerställa att Gryaab kan rena avloppsvattnet
3. Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav
4. Säkerställa robust och tillgänglig anläggning
5. Säkerställa tillräcklig organisatorisk kompetens eller kapacitet för att kunna bedriva verksamheten ändamålsenligt
6. Säkerställa ekonomisk stabilitet och medel för att bedriva verksamhet och investeringar
7. Säkerställa risker ur ett säkerhetsperspektiv

Bedömning ur ekonomisk dimension

Gryaab har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Gryaab har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Gryaab har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Samverkan

Beslutet har behandlats på samverkansgruppsmöte den 12 juni 2023.

Bilagor

1. Gryaab:s samlade riskbild juni 2023

Ärendet

Styrelsen fastställer två gånger per år en samlad riskbild. Ärendet avser beslut om samlad riskbild juni 2023.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads riktlinjer

Enligt Göteborgs Stads Riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll ska riskhantering ska vara en integrerad del i styrelsens styrning och vara en del i beslutsfattandet vid prioritering och val av olika handlingsalternativ för att uppnå verksamhetens mål eller säkerställa verksamhetens förmåga att utföra sitt uppdrag.

Arbetet med verksamhetsövergripande riskhantering utgår från 16 - 17 §§ i riktlinjen. Där anges att bolagsstyrelse ska säkerställa att riskhantering sker kontinuerligt inom väsentliga verksamhetsområden, processer och projekt samt alltid vid större förändringar i verksamheten. I samband med framtagandet av budget ska riskhanteringen för olika riskområden sammanställas till en samlad riskbild för bolagsstyrelsens verksamhetsområde. Den samlade riskbilden ska beskriva åtgärder som redan har införts för att minska risker och nya åtgärder som behöver vidtas.

Den samlade riskbilden

Gryaab sammanställer en samlad riskbild två gånger per år. Den första sammanställs inför arbetet med styrelsens inriktningsdokument och fastställs av styrelsen i juni samma år. Den andra sammanställs i samband med framtagandet av budget och fastställs på samma möte som budgeten fastställs.

Gryaabs riskhanteringsmodell innehåller numera riskanalyser från åtta riskområden.

1. Säkerhetsrisker
2. Risker vid förändring i verksamheten
3. Risker inom tekniskt funktionsstöd
4. Risker inom valda certifikat
5. Omvärldsbevakning
6. Risker inom huvuduppdraget
7. Ekonomiska och juridiska risker
8. Organisatoriska risker

Den samlade riskbilden utgör en sammanfattning av de risker från dessa åtta riskområden som bedömts som röda (icke tolerabla) eller som av annan anledning bör synliggöras och hanteras. Gryaab ser röda risker inom följande sju huvudrubriker:

1. Säkerställa att Gryaab kan avleda och samla in avloppsvattnet
2. Säkerställa att Gryaab kan rena avloppsvattnet
3. Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav
4. Säkerställa robust och tillgänglig anläggning
5. Säkerställa tillräcklig organisatorisk kompetens eller kapacitet för att kunna bedriva verksamheten ändamålsenligt
6. Säkerställa ekonomisk stabilitet och medel för att bedriva verksamhet och investeringar
7. Säkerställa risker ur ett säkerhetsperspektiv

Bedömning av ärendets principiella beskaffenhet

Av riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll framgår att styrelsen framgår att det är nämnd/styrelse som fattar beslut om den samlade riskbilden för verksamhetsområdet. Gryaab bedömer därför inte att ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Bolagets bedömning

Gryaab har tagit fram en samlad riskbild utifrån de risker från bolagets åtta riskområden som bedömts som röda (icke tolerabla) eller som av annan anledning bedömts viktiga att lyfta. Förslaget innehåller de åtgärder som redan har införts för att minska riskerna och nya åtgärder som behöver vidtas.

Styrelsen föreslås fastställa den samlade riskbilden för juni 2023.

Gryaabs samlade riskbild juni 2023

Sammanställd av: Gryaab, Riskgruppen

Karin van Der Salm, Hanna Strand,
Malin Olsson, Anders Hansson, Johan Eide

2023-05-11

Innehåll

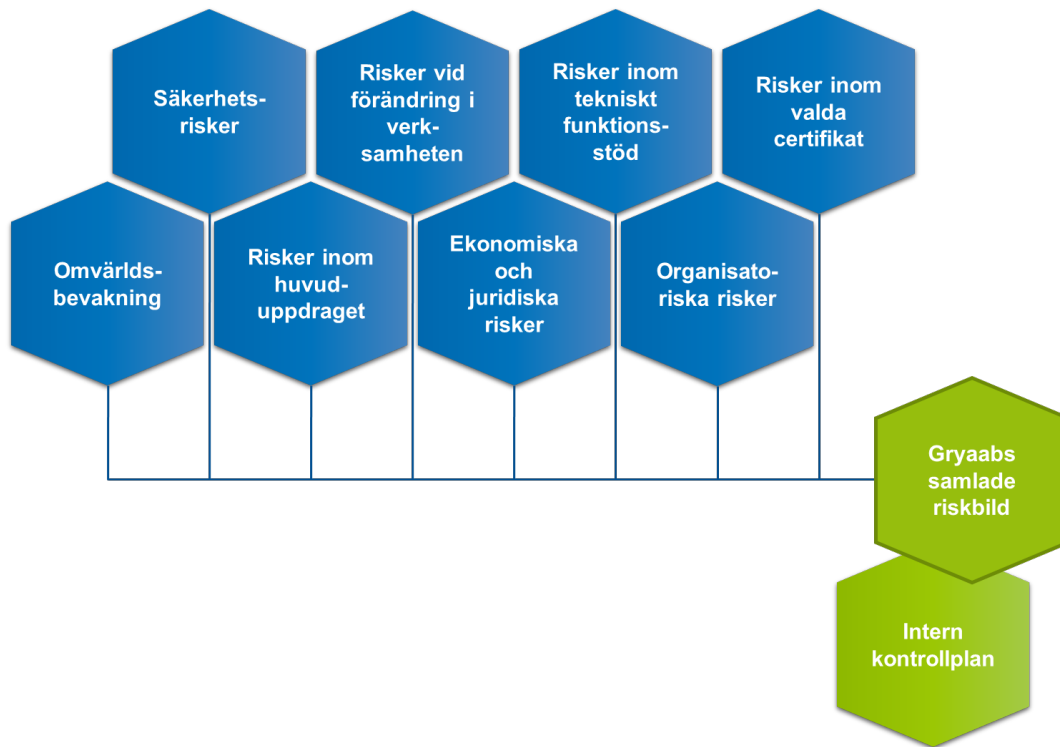
Gryaabs samlade riskbild juni 2023	2
Syfte och metod	2
Ansvar	2
Gryaabs verksamhetsrisker	3
Säkerställa att Gryaab kan avleda och samla in avloppsvattnet	3
Vidtagna och planerade åtgärder	3
Säkerställa att Gryaab kan rena avloppsvattnet	4
Vidtagna och planerade åtgärder	4
Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav	5
Vidtagna och planerade åtgärder	6
Gryaabs övriga risker	6
Säkerställa robust och tillgänglig anläggning	6
Vidtagna och planerade åtgärder	7
Säkerställa tillräcklig organisatorisk kompetens eller kapacitet för att kunna bedriva verksamheten ändamålsenligt	7
Vidtagna och planerade åtgärder	7
Säkerställa ekonomisk stabilitet och medel för att bedriva verksamhet och investeringar	8
Vidtagna och planerade åtgärder	8
Säkerställa risker ur ett säkerhetsperspektiv	9
Vidtagna och planerade åtgärder	9

Gryaabs samlade riskbild juni 2023

Syfte och metod

Syftet med denna sammanfattning är att sammanställa de risker från Gryaabs åtta riskområden som bedömts som röda (icke tolerabla) eller som av annan anledning bör synliggöras och hanteras.

Gryaabs samlade riskbild är alltså ingen riskanalys i sig. Den samlade riskbilden beskriver även de åtgärder som redan har genomförts för att minska dessa risker och nya åtgärder som behöver vidtas.

Riskerna i Gryaabs samlade riskbild är identifierade av Riskgruppen utifrån de åtta riskområdena. Riskområdena som ligger till grund för sammanfattningen framgår av bilden ovan. Inom varje riskområde genomförs en eller flera riskanalyser.

Riskerna är bedömda utifrån Gryaabs metod för riskanalys. Metoden innebär sammanfattningsvis att sannolikheten för att risken ska inträffa och konsekvenserna av vad som då skulle hända värderas och vägs samman. Om den sammanslagna värderingen är röd (ej tolerabel) ska risken åtgärdas i första hand genom konsekvensbegränsande åtgärder. Är risken gul (mellannivå) ska risken avvägas mot kostnadsnytta. Risken ska då kontrolleras via exempelvis rutiner, bevakning eller utredning. Gröna risker (låga) är tolerabla och kan minimeras om det är möjligt med små medel.

Ansvar

Riskgruppen på Gryaab ansvarar för bedömning utifrån de åtta riskområdena. Vd koordinerar och sammanställer Gryaabs samlade riskbild. Den samlade riskbilden presenteras för Gryaabs styrelse som ett underlag inför styrelsens inriktningsdokument under våren. Den samlade riskbilden fastställs två gånger per år, i juni och i december tillsammans med budget och intern kontrollplan.

Gryaabbs verksamhetsrisker

Säkerställa att Gryaab kan avleda och samla in avloppsvattnet

Gryaab ansvarar för att samla in och avleda avloppsvattnet från bolagets delägare till Ryaverket. Gryaab äger ett 13 mil långt transportsystem som till största delen består utav bergtunnlar som i vissa kortare sträckor övergår i dykarledningar. Ökade flöden, fler och längre perioder med höga flöden och åldern på Gryaabbs transportsystem leder till ett antal risker.

Fler och längre perioder av höga flöden begränsar möjligheten att kunna genomföra inspektion och underhåll. Skärpta regler och ökad medvetenhet kring vikten av en säker och tillfredställande arbetsmiljö ställer högre krav vid vistelse i tunnarna. Dessa omständigheter ger tillsammans färre möjliga tillfällen att vistas i tunnarna samt risk för ökade kostnader för att kunna utföra inspektioner och underhåll.

Transportförmågan i tunnelsystemet är avgörande för insamling av ägarkommunernas avloppsvatten. Framtida prognostiserade ökade flöden samt höglödestillfällen ökar risken för att transportsystemets kapacitet överskrids med fler tillfällen av bräddning som följd. Trånga sektioner i systemet måste förutses och åtgärder initieras i god tid för att undvika negativa konsekvenser.

Sedan 2019 ses ett förändrat mönster kring det samlade flödet vid omfattande regn och höga nivåer i sjöar och vattendrag. Konsekvensen har varit risk för översvämningar och tidvis omfattande bräddning till känslig recipient.

Utöver riskerna för att kunna avleda och samla in avloppsvattnet till Ryaverket så är även risken för att fortsatt kunna pumpa upp vattnet från tunnelsystemet till Ryaverkets processer analyserad. Den nuvarande pumpstationen behöver p.g.a. ålder kontinuerligt omfattande underhåll. Underhållet gör att Gryaab tappar kapacitet och redundans. Riskanalysen visar att den bristande pumpkapaciteten i kombination med ökade flöden kan leda till att Gryaabbs totala kapacitet kommer att begränsas.

Dessa risker är identifierade i riskområde *Risker inom huvuduppdraget* och *Omvärldsbevakningen*.

Vidtagna och planerade åtgärder

När perioderna då det är möjligt att inspektera och underhålla tunnelsystemet blir färre krävs bättre planering. Gryaab har fokuserat på att öka samarbetet mellan grupperna Driftplanering och Ledningsnät för att skapa bättre förutsättningar för att genomföra planerade inspektioner och underhåll, vilket gav resultat redan under 2022.

För att säkerställa en tillfredställande arbetsmiljö vid vistelse i Gryaabbs tunnelsystem har ett arbete initierats som omfattar utbildning av intern personal, översyn av tekniska system samt kartläggning av risker. Gryaab kommer också att lägga fokus på att identifiera nya tekniska innovationer som framöver kan leda till att minska antalet tillfällen som personer behöver vistas i systemet. Gryaab bedömer att det leder till en ökad möjlighet att genomföra inspektioner och underhåll.

Projektet Redundans förbindelseledning Mölndal bedrivs i syfte att avhjälpa kapacitetsbristen kring Mölndalsån. Detaljprojektering pågår och projektet beräknas vara färdigt under 2027. Därefter kan avledning på denna sträcka av systemet även fortsättningsvis säkerställas. Gryaab minskar därmed risken för ökade tillfällen av bräddning till känsliga recipienter.

Under 2023 kommer fortsatta kapacitetsutredningar för tunnelsystemet att utföras samt fastställande av dimensionerande förutsättningar för systemet. Simuleringar som genomförs under 2023 kan eventuellt påvisa ytterligare framtida kapacitetsbrister som behöver åtgärdas.

För att hitta orsaken till de extremt höga flödena vid omfattande regn har Gryaab och ägarkommunerna startat en utredning för att identifiera orsaken för att därefter vidta åtgärder.

För att på lång sikt säkerställa pumpkapacitet och redundans har projektering av en kompletterande pumpstation startats vilket sker inom ramen för Nya Rya. Under 2023 är ambitionen att projektet ska gå vidare i fasen förprojektering och den kompletterande pumpstationen beräknas stå färdig senast år 2032.

Säkerställa att Gryaab kan rena avloppsvattnet

Den första januari 2021 tog Gryaab ett nytt miljötillstånd i anspråk som gäller till och med 2036. Miljötillståndet innehåller skärpta haltvillkor för BOD samt nya villkor i form av mängdkrav på fosfor, BOD och kväve på ett rullande treårsmedelvärde. Gryaab bedömer att verksamheten klarar att uppfylla alla villkoren på kort sikt och att haltvillkoren kan uppfyllas fram till 2036. Det finns dock en risk att Gryaab får svårt att uppfylla mängdkraven närmare 2036 för samtliga tre parametrar.

Den totala kapaciteten för kväverening i Gryaabs biobäddar och nya nitrifikationsbassänger med rörliga bärare är god. Biobäddarnas bärarmaterial är dock från 1997 och bedöms uppnå sin tekniska livslängd före år 2036. Det finns därför en risk att utsläppsvillkoren för kväve inte uppfylls om biobäddarna inte kan hållas i full drift under perioden. Risken blir större med tiden eftersom kvävebelastningen ökar med en ökad befolkning.

Under pandemin och den pågående kriget mellan Ryssland och Ukraina har priserna på energi och råvaror ökat flerfaldigt. Både reservdelar och kemikalieleveranser påverkas genom kraftigt höjda priser och betydligt längre leveranstider. Gryaab är mycket beroende av kemikalieleveranser från enskilda leverantörer. Det rådande världsläget har lett till brist på vissa av de kemikalier som används i reningsprocessen. I takt med att leverantörerna har ökade kostnader läggs produktionen av mindre lönsamma kemikalier ner som Gryaab är beroende av. Det finns en risk att Gryaab inte kommer kunna få kemikalier och reservdelar till verket med både driftsinstabilitet och sämre reningskapacitet som följd.

Efter 2036 kommer Gryaab att gå in i ett nytt miljötillstånd. I nuvarande miljötillstånd har Länsstyrelsen uttalat en förväntan på skärpta krav efter 2036. Gryaab kommer inte kunna uppnå förväntade krav med nuvarande anläggning. Gjorda utredningar visar även att nuvarande anläggning behöver byggas ut för att kunna ta emot och behandla mängden avloppsvattnet som ägarkommunerna har angett i sina prognoser. Riskanalyserna visar även att Gryaab på sikt skulle kunna få nya krav på rening som till exempel läkemedelsrening (se under rubriken Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav).

I processen med att ta fram ett nytt miljötillstånd finns flera risker kopplade till att Gryaab inte får det vi ansöker om. Det finns bland annat risker kopplade till vad som anses vara Bästa möjliga teknik och gränsvärden för halter och mängder efter 2036.

Dessa risker är identifierade i Riskområde *Omvärldsbevakningen*, samt i *Risker inom huvuduppdrag*.

Vidtagna och planerade åtgärder

Under 2023 kommer ägarkommunerna i samverkan med Gryaab ta fram nya flödesprognoser. Utifrån dessa görs en förnyad bedömning av möjligheten att uppfylla nuvarande villkor fram till 2036. Om det föreligger en förhöjd risk att inte uppfylla nuvarande villkor finns ett antal möjliga åtgärder för att förbättra kapaciteten i anläggningen.

För att minska risken att överskrida villkoren för utsläpp av fosfor planerar Gryaab att utreda utökning av skivfilterkapaciteten, möjligheten för att ytterligare förbättra eftersedimenteringskapaciteten och se över möjligheten att ytterligare öka kapaciteten för direktfällning.

För att minska risken att överskrida villkoren för utsläpp av Kväve ska Gryaab utreda hur biobäddarna kan hållas i drift fram till att Nya Rya kan avlasta kvävereningen.

Utöver ovanstående samarbetar Gryaab med ägarkommunerna kring tillflödena för att sänka de totala utsläppen för alla parametrar inom ramen för program för systemoptimering för transport av avloppsvatten. Målet är att åtgärder sätts in för de delar av avloppssystemet där effekten nås på det mest hållbara sättet. Gryaab och Kretslopp och vatten har under 2021 tagit reda på var och hur eventuell nödvändig bräddning eller förbiledning vid höga flöden får så liten påverkan som möjligt. Arbetet med detta pågår i samråd med Länsstyrelsen och Miljöförvaltningen och implementering av åtgärderna är planerad till 2023.

Leveranser av kemikalier fungerar än så länge väl och en kontinuerlig dialog med nuvarande leverantörerna för att tidigt upptäcka störningar i leveranskedjorna och på så sätt minska risken för brist på kemikalier. Vi har även en tät dialog med branschorganisationen Svenskt vatten och kollegor i branschen. Gryaab arbetar för att utöka konkurrensen genom att teckna avtal med fler leverantörer samt se över alternativ till kemikalier som kan ersätta de produkter som det råder brist på. Program Nya Rya är i sitt fjärde år och ska leda till en utökad reningskapacitet, både i mängd vatten som kan tas emot samt högre rening. Programmet är i en utredningsfas som omfattar fastläggande av kapacitet, teknikval, lokalisering, finansiering samt tillstånd- och beslutsprocess. Här ingår även att ha beredskap för implementering av läkemedelsrening i Gryaab reningsprocess.

Programmets omfattning och investering är mycket stor och påverkas starkt av prognoserna från ägarkommunerna samt reningskrav. Därför följer programmet upp kommunernas prognoser 2023. Det är också viktigt att ägarna tar ställning till ambitionen för reningskrav.

Gryaab har gjort en hållbarhetsanalys inför val av processlösning. Gryaab gör även recipientundersökningar och har diskussioner med Länsstyrelsen för att minska risker kopplade till miljöstillståndsprocessen.

Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav

Gryaab har idag inga kvantifierade krav på framtida klimatpåverkan genom lagstiftning eller gällande miljöstillstånd. Gryaab omfattas dock, som en del av Göteborgs Stad, av ett antal program som innehåller målsättningar och krav på utveckling på klimatområdet.

På kort sikt förväntas heller inga allmänna kvantifierade krav på klimatutsläpp. Det skulle dock kunna komma krav på en minskning eller eliminering av specifika klimatutsläpp av metan och lustgas inom en relativt nära framtid. Det skulle innebära att Gryaabs öppna hantering av slam och/eller biobäddar behöver byggas om.

Risken för Krav på rening av läkemedel och eller andra svårnedbrytbara ämnen kan bli aktuellt. Länsstyrelsen har ställt krav på Gryaab att utreda metodik för rening såväl som påverkan av dessa ämnen på recipient inom ramen för Gryaabs nuvarande miljöstillstånd. Under 2022 har dessutom ett förslag till nytt avloppsvattendirektiv tagits fram av EU-kommissionen. Om förslaget går igenom i nuvarande utformning kommer Gryaab få krav på läkemedelsrening, energineutralitet, utökad provtagning samt få minskad rådighet kring industriell anslutning.

Om de kvantifierade kraven på klimatområdet skulle öka finns direkt en målkonflikt mellan grad av rening (recipientens välmående) och klimatet.

Riskerna är identifierad i den riskområde *Omvärldsbevakning*.

Vidtagna och planerade åtgärder

För att möta och bedöma konsekvenserna på klimatområdet har Gryaab under hösten 2020 och våren 2021 tagit fram en klimatstrategi och konsekvensbeskrivning för den. Gryaab följer utvecklingen av lagkrav, krav från tillsynsmyndigheter och ägare på klimatområdet. Gryaab har även, till följd av villkor i miljötillståndet, påbörjat en utredning kring metangasavgång från lagring av slam. Utredningen ska vara färdig vid utgången av 2023. Det skulle kunna innebära att Gryaabs öppna hantering av slam och/eller biobäddar behöver byggas om. Gryaab tar även hänsyn till denna risk i den ekonomiska långtidsplanen.

Gryaab har lyft frågan kring målkonflikten mellan påverkan i recipient jämfört klimat inom olika forum. Frågan behöver komma upp på agendan nationellt och bolaget kommunicerar med branschorganisationer för att driva frågan.

Gryaab har genomfört en utredning för att bedöma vilka tekniker av läkemedelsrening som skulle kunna vara lämpliga för Gryaabs process inklusive bedömning av investerings- och driftkostnader vid ett införande. Under 2021-2023 utreder Gryaab inom ramen för utredningsvillkor ett i nuvarande miljötillstånd frågan om läkemedelsrening och andra förorenade ämnen till exempel PFOS och ammonium mer detaljerat.

Gryaab saknar idag nationell styrning kring kravnivåer på halter av läkemedel till recipient och vilken påverkan substanser har på vattenlevande organismer. Gryaab anser att detta behöver vara utrett innan beslut fattas om införande av läkemedelsrening och kommunicerar med branschorganisationer för att driva frågan.

Gryaab har medverkat i remisshandlingen av förslaget om nytt avloppsvattensdirektiv. Konsekvenserna av direktivet kommer att analyseras när inriktningen av direktivet konkretiseras. Gryaab har reserverat ytor inom Nya Rya för att ha beredskap om bolaget skulle få krav på läkemedelsrening.

Gryaab följer utvecklingen och förändringar i övriga krav genom omvärldsbevakning, deltagande i forum, nätverk samt nationella och internationella konferenser.

Gryaabs övriga risker

Säkerställa robust och tillgänglig anläggning

Ryaverket är en högbelastad anläggning med begränsad marginalkapacitet där vissa anläggningsdelar är över femtio år gamla. Det är viktigt att säkra en hög tillgänglighet på strategisk maskinutrustning och betongstrukturer. Förebyggande underhåll är viktigt för att hålla anläggningen i gott skick. Äldre delar av anläggningen har visat tydliga ålderstecken.

För vissa delar av anläggningen är det mycket svårt att utföra mer omfattande underhållsarbete. Även utrymmen på låg nivå i anläggningen blir mer utsatt för risk för översvämning då integriteten på bassänger och vattentransportvägar blir äldre. Detta medför en större risk för att personal kan bli instängda vid en översvämning.

Då Gryaab är en elintensiv verksamhet är elförsörjningen ett prioriterat område. Vid en brist på el, på grund av till exempel avbrott, finns en risk att nätkapaciteten i transmissionssystemet inte räcker till.

Dessa risker är identifierade i den operativa riskanalysen samt omvärldsbevakningen.

Vidtagna och planerade åtgärder

Under 2019-2020 tog Gryaab fram en inspektions- och underhållsplan för anläggningen i sin helhet. För att säkra tillgängligheten tas metoder fram för att skapa möjligheter att utföra det nödvändiga underhållet. Genom inspektions- och underhållsplanen bedöms Gryaab kunna förebygga att risken för att inte kunna utföra underhåll i tillräcklig omfattning inträffar. Utöver detta kommer Gryaab behöva identifiera och åtgärda både säkerhetssystem, utrymningsvägar och rutiner för att minska risken för att personal inte kan utrymma tillräckligt fort vid en eventuell översvämning.

Gryaab genomförde under 2022 en säkerhetsskyddsanalys i syfte att definiera skyddsvärdet på anläggningen och en beredskapsplan för att definiera behovet av egen krigsplacerad personal. Analysen definierade behov av krigsplacering av personal samt hur Gryaabs organisation ska fungera under höjd beredskap.

För att säkerställa att det finns tillräckligt med nätkapacitet i transmissionssystemet till Gryaab förs en aktiv bevakning och kommunikation genom regelbundna möten med Göteborg Energi där framtida elbehov kommuniceras med målet att Göteborg Energi garanterar och prioriterar Gryaabs framtida behov. Gryaab bevakar också sin rankning i styrel. Styrel är ett prioriteringssystem för fördelning av el vid begränsad kapacitet. Gryaab har prioritering 2 i ett 7-skaligt system och behöll denna position under senaste översynen.

Säkerställa tillräcklig organisatorisk kompetens eller kapacitet för att kunna bedriva verksamheten ändamålsenligt

Inom VA-branschen pågår en tydlig trend och utveckling som innebär ökat samarbete, regionalisering av verksamheter och sammangående till större VA-organisationer. Trenden är tydlig både nationellt och internationellt. Gryaab är redan ett av de större regionala VA-bolagen i Sverige och bedöms ha tillräcklig storlek och därmed goda förutsättningar för en fortsatt bra utveckling och att kunna driva en kostnadseffektiv verksamhet.

En av de drivande krafterna för ökat samarbete är svårigheter med kompetensutveckling och rekrytering av ny personal i samband med ökad personalrörlighet och konkurrens om arbetskraften. Utöver detta har Gryaab många olika befattningar med endast en eller två personer inom sitt expertområde. Bristande kompetensförsörjning kan bli en allvarlig organisatorisk risk för företaget. Det kan till exempel omfatta ledarskap, olika tekniska specialistområden eller annat. Gryaab behöver vara mer aktiva för att behålla och attrahera medarbetare till VA-branschen.

Risken är identifierad i riskområde *Organisatoriska risker*.

Vidtagna och planerade åtgärder

Gryaab arbetar löpande med prognoser för hur bemanningen kommer att utvecklas fram till 2027. Gryaab har under 2022 tagit fram en ny plan för kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare. Gryaab ska under 2023 arbeta med aktiviteter från den nya planen i syfte att säkerställa kompetensen att driva anläggningen på både kort och lång sikt. Planen syftar vidare till att öka attraktiviteten, stärka rekryteringsprocessen, förbättra utvecklingsmöjligheterna internt, vidta åtgärder för att kunna behålla befintliga medarbetare samt säkerställa ett gott avslut om medarbetaren väljer att gå vidare.

Säkerställa ekonomisk stabilitet och medel för att bedriva verksamhet och investeringar

Sverige ser ut att gå in i en lågkonjunktur vilket kan innebära både risker och möjligheter för Gryaab.

Det förändrade världsläget påverkar priser på bland annat energi och material. Riskerna som är identifierade är ökade kostnader för investeringar och daglig drift och underhåll. Gryaab är dock ett bolag som både köper el och fjärrvärme samt säljer biogas och värme vilket ger sidointäkter som gör bolaget mindre känsligt för kostnadsökningar.

Tuffare tider kan också innebära en större konkurrens på marknaden vilket i sin tur kan hålla tillbaka kostnadsökningstakten på Gryaabs investeringsutgifter. Utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv kan också en lågkonjunktur innebära bättre förutsättningar att rekrytera och behålla medarbetare.

Det förändrade världsläget innebär också att räntenivåerna kommer fortsätta att öka. Gryaab har dock säkerställt ränteutvecklingen, i den mån som det är möjligt, genom att ansluta sig till Koncernbanken inom Göteborg Stad.

För 2022 var snittränta ca 0,9 procent vilket för 2022 innebär en årlig kostnad uppgående till ca 11 mkr baserat på en lånevolym på knappt 1 100 mkr. I budgeten för 2023 antogs räntenivån till ca 1,7 % vilket innebär en ökning av årskostnaderna med cirka 7 mkr. Koncernbankens längre prognos pekar mot räntenivåer på nivån 2,75-3,0 % för år 2027. Det innebär ökade räntekostnader per år jämfört med 2022 med drygt 50 mkr vid en förväntad lånevolym om ca 2 200 mkr. Utan betydande ökning av avgiftsuttaget kommer soliditeten och därmed Gryaabs ekonomiska stabilitet att försvagas.

Gryaab är en elintensiv verksamhet vilket gör att ökade elpriser har en betydande påverkan på Gryaabs driftkostnader. Gryaab har bundna elpriser till och med 2023 men från år 2024 kommer de höga elpriserna att påverka bolagets kostnader. Bedömningen är att prisbilden på el kommer att fortsätta att öka under de närmaste åren. Även risken för ökade råvaru- och kemikaliepriser har identifierats. Ökade priser på till exempel stål och betong kan påverka framtida investeringar, inte minst Nya Rya.

Projekt Nya Rya ställer krav på stora investeringar. Gryaabs delägare har tillstyrkt ett inriktningsbeslut angående bland annat en finansieringsmodell för Nya Rya. Modellen innebär att investeringen finansieras genom att 90 % av investeringsutgiften lånas genom Göteborgs stads koncernbank och genom att resterande 10 % finansieras genom ett ovillkorat aktieägartillskott från delägarna baserat på ägarandel. Genom aktieägartillskottet kommer bolaget kunna bevara soliditeten på en nivå på 10 %. Gryaab bedömer att en soliditet på 10 % är tillräcklig för att ha handlingsberedskap mot oförutsedda händelser och samtidigt ge finansiell stabilitet över tid.

Dessa risker är identifierade i den ekonomiska riskanalysen samt i omvärldsbevakningen.

Vidtagna och planerade åtgärder

Budgeten för 2023 har anpassats utifrån de förutsättningar som råder. Även prognoserna på lång sikt har justerats. Prognoserna är dock mer osäkra än vad de skulle ha varit i en stabil ekonomi. Genom att samtliga delägarkommuners kommunfullmäktige fattat beslut om Nya Ryas finansiering kan Gryaab nu känna en långsiktig trygghet avseende bolagets ekonomiska stabilitet.

Gryaab hanterar risken för höjda elpriser genom regelbunden uppföljning av elpriserna och att succesivt teckna avtal för kommande perioder. Gryaab vidtar även energibesparande åtgärder för att

minska bolagets kostnader men också för att bidra till en säker elförsörjning för regionen i tider med risk för bristande elförsörjning

I den förändrade omvärlden med råvarubrist och därmed ökade priser är det nödvändigt att Gryaab väljer framtida processer inte endast ur perspektivet bästa möjliga teknik men även ur ett robusthetsperspektiv. På det sättet undviks beroenden av specifika varor, till exempel en viss sorts kemikalie och därmed undviks ett ekonomisk beroende.

Säkerställa risker ur ett säkerhetsperspektiv

I samband med ett förändrat säkerhetsläge med militära konflikter i Europa och en ökad hotbild mot Sverige håller totalförsvarets omfattning på att förändras. Detta innebär en ökad risk att exempelvis en höjd beredskap även omfattar Gryaabs personal och tillgången till personal kan bli begränsad då vissa resurser kan få nya uppgifter inom totalförsvaret.

I maj 2018 började GDPR tillämpas. Regelverket ställer krav på hur Gryaab ska behandla personuppgifter. I takt med att GDPR tillämpas kommer även ny praxis på dataskyddsområdet såsom Schrems II- domen som leder till nya utmaningar och intressekonflikter. Gryaabs riskanalys visar på flera risker med koppling till dataskydd med bland annat ökade kostnader som följd.

Företag liknande Gryaab är mer utsatta för sabotage nu än tidigare. Det beror både på den ökade hotbilden mot Sverige men också att det förekommer fler utpressningsattacker än tidigare. Angreppen får i allmänhet allvarigare konsekvenser nu på grund av större grad av digitalisering. Skadebilden för Gryaab vid ett angrepp kan bli ökade kostnader samt försämrad möjlighet att utföra vårt huvuduppdrag. Det finns även risk för att känsliga personuppgifter samt klassad dokumentation sprids på ett felaktigt sätt.

NIS 2-direktivet är en utveckling av det befintliga NIS-direktivet som i svensk lag representeras av Lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga tjänster. Förändringarna syftar till att regelverket ska bli mer detaljerat angående informationssäkerhetsåtgärder i EU-länderna för att på så sätt möta rådande och framtida säkerhetsbehov. Tillämpningsområdet för NIS utökas så att direktivet ska gälla fler sektorer än idag där ibland avloppsrening. Gryaab kommer därför att omfattas av NIS2 som ställer krav på åtgärder för en hög nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem. Den svenska nya lagen kommer att gälla från och med oktober 2024. NIS2 direktivet är en minimiharmonisering vilket innebär att den svenska lagen kan komma att ställa högre krav än de som är föreslagna i det beslutade direktivet. För Gryaab kan det innebära risk för ökade kostnader kopplat till bland annat incidenthantering, förbättringar i skalskydd samt investeringar i IT infrastruktur.

Dessa risker är identifierade i omvärldsbevakningen

Vidtagna och planerade åtgärder

Gryaab genomförde under 2022 en beredskapsplan för att definiera behovet av egen krigsplacerad personal. Analysen definierade behov av krigsplacering av personal samt hur Gryaabs organisation ska fungera under höjd beredskap.

Gryaab hanterar dataskyddsriskerna genom att följa utvecklingen i Göteborgs Stad och ta hjälp av Gryaabs dataskyddsombud. Gryaab har sett granskningsrapporten från dataskyddsombudet och tagit fram förslag på åtgärder för bolaget.

Gryaab fokuserar under 2023 på att öka medvetenheten hos personalen genom utbildning inom IT säkerhet. Det genomförs också säkerhetsgenomgångar och uppdateringar av system för informationsteknik.

Sedan tidigare har några av Göteborgs stads bolag och förvaltningar omfattats av NIS direktivet. NIS2 kommer att omfatta fler verksamheter i staden. När det nya lagen är beslutad kommer MSB att arbeta fram riktlinjer och direktiv som kommer ligga till grund för de åtgärder som Gryaab kommer att tillämpa. En del åtgärder kan redan nu förberedas och därav genomförs under 2023 en översyn av den fysiska säkerheten för vår IT infrastruktur.